

Pardubický kraj

**Koncepce podpory památkové péče
na území Pardubického kraje
2026 – 2030**

Obsah:

1.	Úvod	3
2.	Vyhodnocení koncepce z let 2017 – 2024	3
3.	Analytická část	4
3.1	Chronologický vývoj památkových objektů na území Pk	4
3.2	Památkový fond na území Pk	4
3.2.1	Charakteristika a hodnocení památkového fondu	4
3.2.2	Stav památkového fondu	4
3.3	Specifikace problematiky památkové péče	5
3.4	Financování památkové péče	5
3.5	SWOT Analýza	6
3.5.1.	Silné stránky	6
3.5.2.	Slabé stránky	6
3.5.3.	Příležitosti	7
3.5.4.	Hrozby	7
4.	Návrhová část	8
4.1	Strategické vize a cíle rozvoje podpory památkové péče na zemí Pk	8
4.2	Opatření – aktivity k dosažení specifických cílů <i>Koncepce</i>	8
4.2.1	Aktivní podíl na tvorbě právních norem v oblasti památkové péče	8
4.2.2	Zachování a obnova památkového fondu na území Pk	9
4.2.3	Kvalitní a předvídatelná veřejná správa na úseku památkové péče	9
4.2.4	Fondy EU a možnosti jejich využití pro obnovu památkového fondu v Pk	10
4.2.5	Propagace Pk zacílená na jeho kulturní dědictví	11
5.	Závěr	12

Přílohy:

Příloha č. 1: Chronologický vývoj památkových objektů na území Pardubického kraje	13
Příloha č. 2: Národní kulturní památky a památkově chráněná území v Pardubickém kraji	19
Příloha č. 3: Druhy nemovitých kulturních památek v Pardubickém kraji	21
Příloha č. 4: Platné právní normy v oblasti památkové péče na území Pardubického kraje	22
Příloha č. 5: Dotace Pardubického kraje v oblasti památkové péče v letech 2016 – 2024	24
Příloha č. 6: Dotační programy měst v Pardubickém kraji na podporu památkové péče	25

1. Úvod

V souladu se zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, schválila Rada Pardubického kraje (dále i Pk) usnesením R/610/17 *Koncepci podpory památkové péče v Pardubickém kraji na léta 2017 – 2020*, s každoročním prodloužením schváleným Radou Pk až do roku 2024. Vývoj poznání prezentovaný odbornými institucemi, úpravy legislativy a nové přístupy prezentace památkových objektů si vyžadují aktualizaci tohoto koncepčního materiálu, který je hlavním pracovním nástrojem podpory památkové péče v Pk a vytyčuje základní směry jejího rozvoje na léta 2026 – 2030. Analyzuje poznatky a data z oblasti památkové péče a stanovuje cíle dosažitelné ve vymezeném období včetně přiměřených opatření k jejich naplnění.

Koncepce podpory památkové péče na území Pardubického kraje v letech 2026 – 2030 (dále jen *Koncepce*) je zpracována na základě následujících norem a dokumentů:

- zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen památkový zákon), ust. § 28a písmeno a), který zní: „Kraj v samostatné působnosti schvaluje koncepci podpory státní památkové péče v kraji v souladu s koncepcí rozvoje státní památkové péče v České republice a po projednání s Ministerstvem kultury“.
- *Koncepce památkové péče v České republice na léta 2024-2028*, kterou zpracovalo Ministerstvo kultury v roce 2023 (zveřejněna na www.mk.gov.cz).
- *Programové prohlášení Rady Pardubického kraje na období 2024 – 2028* (zveřejněno na www.pardubickykraj.cz).

Zpracovatel tohoto materiálu, Krajský úřad Pk, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu, oddělení kultury a památkové péče, vytvořil koncepci v souladu se zájmy veřejné správy v oblasti státní památkové péče na území Pk. *Koncepce* se opírá o podrobné znalosti památkového fondu na území Pk, které vycházejí z poznatků obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, Národního památkového ústavu, jakožto odborné organizace státní památkové péče, Ministerstva kultury, dále z informací z odborné literatury či vlastních poznatků a materiálů zpracovaných k dané problematice.

2. Vyhodnocení koncepce z let 2017 – 2024

Koncepce podpory památkové péče v Pardubickém kraji na léta 2017 – 2020, s prodloužením až do roku 2024 byla každoročně vyhodnocována a zpráva byla vždy v únoru předkládána Radě Pk na vědomí. Opatření navržená v této koncepci byla průběžně během let 2017 – 2024 realizována a podařila se všechna v určité míře naplnit. Např. v oblasti právních norem připravil Pk návrh zákonodárné iniciativy na změnu památkového zákona v oblasti archeologie s cílem ochránit majetek krajů, kterým jsou movité archeologické nálezy učiněné při provádění záchranných archeologických výzkumů. Text dle této zákonodárné iniciativy byl zapracován do vládního návrhu zákona a v roce 2024 schválen Poslaneckou sněmovnou s platností od 01.01.2025. V rámci dotačního programu Pk byla navýšena alokovaná částka ze 14,2 mil. Kč na 17 mil. Kč. Postupně docházelo k revitalizaci kulturních památek ve vlastnictví Pk (Dělostřelecká tvrz Bouda, hrad Rychmburk, Zámek Pardubice, Winternitzovy automatické mlýny v Pardubicích aj.), ale i k finanční podpoře dalších vybraných objektů kulturního dědictví na území Pk (např. Larischova vila v Pardubicích, Poutní areál hora Matky Boží u Králík). Každoročně probíhala metodická setkání v oblasti památkové péče s pracovníky obcí s rozšířenou působností a konzultace s vlastníky kulturních památek. Během let probíhala také propagace a prezentace kulturního dědictví Pk zejména prostřednictvím Destinační společnosti Východní Čechy, článků v časopisech a novinách, webu turistického portálu, sociálních sítí či tiskem propagačních materiálů.

3. Analytická část

3.1 Chronologický vývoj památkových objektů na území Pk

Pardubický kraj, tvořený územím čtyř okresů (Chrudimského, Pardubického, Svitavského a Ústeckoorlického), se i přes svou rozlohu 4 519 km² pyšní velkým množstvím památek. Ty se vyskytují jednotlivě, ve stavebních souborech, ale i jako krajinné areály. Po celém území Pk se hojně dochovala jak světská, tak sakrální architektura. Četné jsou rovněž unikátní památky lidového stavitelství. Jsou zde zastoupeny památky všech období – od pozůstatků pravěkých sídlišť (Hradiště u Českých Lhotic) přes románské (rotunda v České Třebové a kostel v Pařížově), gotické (hrad Kunětická hora), renesanční (zámek v Litomyšli) a barokní (poutní areál v Jaroměřicích u Jevíčka) stavby až po kvalitní příklady architektury 19. a 20. století (Automatické mlýny v Pardubicích). Chronologický vývoj památkových objektů je popsán v příloze č. 1.

3.2 Památkový fond na území Pk

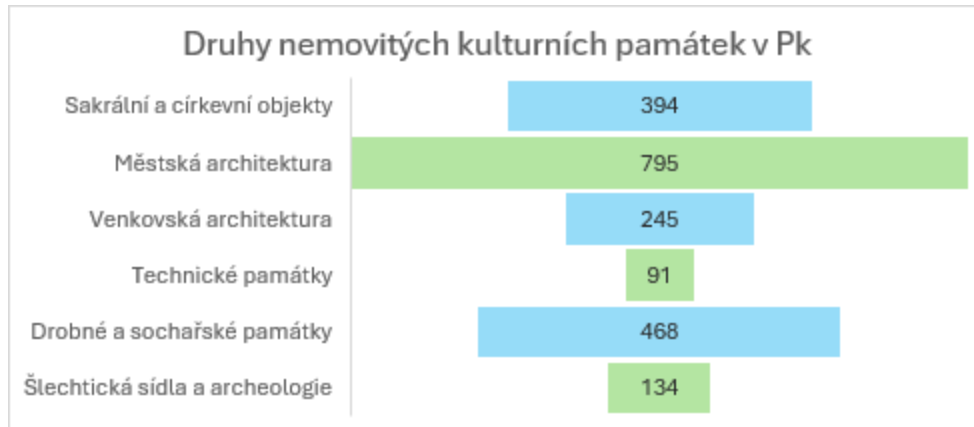
3.2.1 Charakteristika a hodnocení památkového fondu

Ústřední seznam kulturních památek je veden odbornou organizací státní památkové péče – Národním památkovým ústavem (dále i NPÚ). Výpis z něj je přístupný na internetových stránkách NPÚ v aplikaci *Památkový katalog*.

Jednotlivé charakteristiky nemovitých kulturních památek v Pk jsou uvedeny v přílohách:

- Příloha č. 2: Národní kulturní památky a památkově chráněná území v Pardubickém kraji
- Příloha č. 3: Druhy nemovitých kulturních památek v Pardubickém kraji

Koncepce se věnuje jak nemovitým, tak movitým kulturním památkám. Vzhledem k neukončené reidentifikaci movitých památek v rámci systému *Památkového katalogu* nebylo možno zpracovat do přílohy jejich členění a třídění.

3.2.2 Stav památkového fondu

Stav památkového fondu na území Pk závisí na pravidelné a průběžné údržbě a množství finančních prostředků, které jsou do něj vloženy. Technický stav nemovitých památek průběžně monitoruje Národní památkový ústav a od roku 2016 je částečně zachycován také v informačním systému NPÚ *Památkovém katalogu*. Ten poskytuje veřejné správě, ale i veřejnosti informace o evidenci a stavu památkového fondu v Pk.

Nadále přetrvává absence kompletní evidence movitých kulturních památek v systému *Památkového katalogu* a rovněž skutečnost, že u velkého množství nemovitých památek není v katastru nemovitostí zanesený údaj o jejich památkové ochraně.

3.3 Specifikace problematiky památkové péče

Památková péče v podobě zásahů ze strany státní správy do vlastnických práv majitelů nemovitých objektů či movitých věcí byla v určité ucelenější podobě realizována a institucionalizována od 2. poloviny 19. století a jejím základním cílem bylo a je zachování a ochrana hmotného kulturního dědictví pro následující generace. Na veřejný zájem uchování významných hodnot vytvořených na území tohoto státu je pamatováno již v *Listině základních práv a svobod*, a to konkrétně v čl. 35 odst. 3: „Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.“ Právě míra možného omezení ze strany státu na území České republiky je zakotvena v památkovém zákoně a souvisejících právních předpisech. Péče o památkový fond, jež zahrnuje nemovitou i movitou část kulturního dědictví, představuje ochranu nenahraditelných hodnot, především uměleckohistorických, architektonických a urbanistických.

Základní právní normou pro souhrn činností vedoucích k zajištění péče o kulturní památky, které označujeme jako výkon státní památkové péče, je zmíněný památkový zákon. Definuje terminologii státní památkové péče, určuje postup při obnově kulturních památek, proces jejich prohlašování, povinnosti a práva vlastníka kulturní památky, věnuje se problematice archeologie a dalším okruhům výkonu státní památkové péče. Jedná se o právní normu, která zajišťuje veřejný zájem na uchování kulturního dědictví naší země. Další právní normy týkající se památkové péče jsou uvedeny v příloze č. 4.

Předmětem činnosti státní památkové péče je ochrana, zachování a zpřístupnění kulturních památek. Podstatnou hodnotou a charakterizujícím znakem památek spadajících do oblasti zájmu památkové péče je jejich vztah k vlastnímu prostředí.

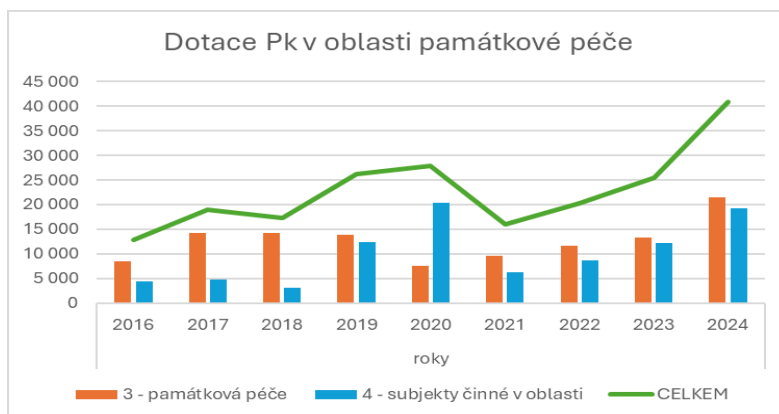
V souvislosti s reformou veřejné správy v České republice došlo i ke změnám na úrovni výkonu státní památkové péče. Některé kompetence Ministerstva kultury a bývalých okresních úřadů byly přeneseny na krajské úřady, které se tak staly odvolacím, kontrolním a metodickým pracovištěm pro obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Ty převzaly největší část výkonu státní památkové péče v prvním stupni. Dochází však k nejednotnosti v řízení památkové péče na jednotlivých obecních úřadech obcí s rozšířenou působností, jejíž agenda není vždy samostatná, ale často bývá přiřčena k jiné. Dále byly na krajské úřady z ministerstva přeneseny pravomoci ke správním řízením v prvním stupni k obnově národních kulturních památek, rozhodování o odvolání proti rozhodnutím obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, rozhodování v oblasti archeologických výzkumů, povolování přemístění kulturních památek, sankční pravomoci a další kompetence.

Další oblasti k řešení či možnému zlepšení v rámci výkonu státní památkové péče jsou uvedeny v kapitole 3.5 SWOT analýza.

3.4 Financování památkové péče

O památkový fond, tj. nemovité a movité kulturní památky, jež jsou součástí kulturního dědictví, je nutné (ve veřejném zájmu) průběžně pečovat a udržovat jej v dobrém stavu, což vyžaduje určitý objem finančních prostředků. Při zanedbání průběžné péče dochází k negativním změnám stavebně-technického stavu památek a k ohrožení jejich památkových hodnot. Následná obnova pak vyžaduje vyšší finanční náklady.

Vlastníky památek jsou fyzické a právnické osoby, církve, obce, kraje a stát. Jejich přístup k údržbě a obnově kulturních památek je často odlišný. Ne všichni vlastníci si uvědomují, že existuje zákonná povinnost (ve smyslu § 9 památkového zákona) pečovat o tyto památky z vlastních zdrojů. V případech definovaných v ustanovení § 16 památkového zákona může na zvýšené náklady spojené s obnovou kulturní památky přispět Ministerstvo kultury, kraj či obec. Ministerstvo k tomuto účelu pravidelně vyhlašuje různé dotační programy. Zastupitelstvo Pk každý rok schvaluje ze svého rozpočtu prostředky určené na stavební obnovu a restaurování kulturních památek a drobných objektů památkového charakteru jako programovou dotaci z *Programu podpory kultury a památkové péče v Pardubickém kraji*. Finanční prostředky jsou poskytovány formou dotace v souladu se zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích, a zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, oba ve znění pozdějších předpisů. Přehled čerpání finančních prostředků z rozpočtu Pk v oblasti památkové péče v letech 2016 – 2024 na území kraje je uveden v příloze č. 5.

Některé obce na území Pk přispívají vlastníkům kulturních památek na jejich obnovu. Stručný přehled jednotlivých dotačních programů dle obcí (k 30.06.2025) je uveden v příloze č. 6.

3.5 SWOT Analýza

3.5.1. Silné stránky

- Početně a pestře zastoupený památkový fond odrážející vývoj Pk v různých formách hmotné kultury.
- Národní kulturní památky *Zámek v Litomyšli a Hřebčín v Kladrubech nad Labem* zapsané v Seznamu světového dědictví UNESCO a nematné dědictví zapsané v seznamu (*Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku a Východočeské loutkářství*).
- Velký počet zpřístupněných hradů a zámků veřejnosti.
- Jedinečnost souboru dochovaných památek lidového stavitelství.
- Zachovaná tzv. Králická pevnostní oblast a historické objekty v oblasti tzv. Sudet.
- Různé typy udržovaných a zpřístupněných technických památek, zejména v oblasti provozu železnice.
- Stabilizační efekt využívaných památkově chráněných objektů na služby a zaměstnanost.
- Zázemí oboru památkové péče v letité existenci odborných institucí v Pk (muzea, archivy).
- Funkční systém orgánů a organizací státní památkové péče.
- Fungující systém metodické činnosti obecním úřadům obcí s rozšířenou působností v oblasti památkové péče.
- Atraktivita památkového fondu pro jeho následné využití v cestovním ruchu, prezentaci a propagaci Pk.
- Zavedený systém dotačních titulů na obnovu a zachování kulturního dědictví.
- Aktivita obcí při podpoře revitalizace kulturních památek a objektů v památkových rezervacích či zónách.
- Aktivita soukromých investorů a vlastníků při obnově památkového fondu.
- Vzdělávání odborníků v oblasti památkové péče i prostřednictvím programů Fakulty restaurování Univerzity Pardubice.

3.5.2. Slabé stránky

- Nedokončené legislativní změny (nepřijetí nového památkového zákona) mají mimo jiné za následek, že památky na Seznamu světového dědictví UNESCO nemají jednoznačně vymezenou ochranu v tuzemském právu, v případě památkových rezervací, zón a ochranných pásem se nepředpokládá pravidelné cyklické vyhodnocování změn jejich hodnot a na to navazující podnět k přípravě změn v režimu jejich ochrany.
- Nezpracované výsledky reidentifikace památkového fondu – nejistota u rozsahu prohlášených kulturních památek i plošně chráněných území.
- Chybějící kvalifikované podklady a komplexní hodnocení památkového fondu pro rozhodování v oblasti památkové péče (stavebně-historické průzkumy, pasporty, aj.).
- Nedostatek finančních prostředků na zachování a ochranu památkového fondu včetně neumožňujícího víceletého financování.
- Existence problémových oblastí, jejichž financování je poddimenzováno nebo vůbec neexistuje, zejména v oblasti přípravy (průzkumy, projektová dokumentace) a realizace obnovy památek (nedostatek zkušených firem, resp. řemeslníků).

- Státem nezajištěné financování tzv. nehrazených záchranných archeologických výzkumů.
- Nedostatečná propagace kulturního dědictví a prezentace příkladných obnov památkově chráněných objektů.
- Nedostatečné kapacity na osvětu a vzdělávání vlastníků i veřejnosti v oblasti revitalizace kulturního dědictví ze strany orgánů památkové péče.
- Absence historické sounáležitosti části obyvatel se svým bydlištěm a regionem (zejména v oblastech bývalých tzv. Sudet).
- Neukázněnost některých vlastníků kulturních památek včetně případů jejich záměrného poškozování.
- Nejednotný přístup k obnově památek na území státu i Pk (těžko předvídatelné požadavky NPÚ, někdy i v rozporu s metodickými dokumenty v oboru), nejednotnost rozhodování jednotlivých obecních úřadů obcí s rozšířenou působností.

3.5.3. Příležitosti

- Rostoucí zájem veřejnosti o památkové (historické) objekty.
- Aktivity spolků a dalších subjektů zaměřených na ochranu a propagaci kulturního dědictví.
- Možnost získání finančních prostředků z fondů EU na obnovu kulturního dědictví (např. Integrovaný regionální operační program, Interreg ČR-PL).
- Podpora propagace kulturního dědictví jako turistických cílů, včetně využití moderních technologií (např. poutní chrám Panny Marie Pomocnice na Chlumku v Luži, hrad Rychmburk, Zámek s opevněním v Pardubicích).
- Společná hranice i část historie s Polskem – spolupráce v ekonomické a kulturní oblasti, prezentaci a propagaci.
- Propagace kulturního dědictví v rámci cestovního ruchu mezi veřejností v ČR i zahraničí zejména prostřednictvím Destinační společnosti Východní Čechy.
- Prezentace Pk prostřednictvím kulturního dědictví
- Možnost Pk aktivně se podílet na tvorbě právních norem a spolupracovat při prosazování zájmů krajů v oblasti památkové péče.
- Podpora obnovy nevyužívaných nebo nevhodně využívaných památkově chráněných nemovitostí a jejich zpřístupnění včetně podpory oprav s využitím tradičních řemesel a technologií.
- Zásadnější a širší poznání památkového fondu na základě současného stupně vědění.
- Využití potenciálu národní kulturní památky *Zámek s opevněním v Pardubicích* k jeho prezentaci, prostřednictvím změn ve využití jednotlivých částí za pomoci prostředků EU a dalších zdrojů v intencích schváleného generelu rozvoje.
- Využití potenciálu technické národní kulturní památky *Winternitzovy automatické mlýny v Pardubicích* k jeho propagaci a propojení s kulturně kreativními odvětvími.
- Prezentace *Dělostřelecké tvrze Bouda* jako součásti československé pevnostní oblasti včetně snahy o její prohlášení za národní kulturní památku a prohlášení krajinné památkové zóny *Králická pevnostní oblast*.
- Zpřístupnění železničních technických památek nejen prostřednictvím muzea železnice v Dolní Lipce.
- Dokumentace, oprava a zachování historických objektů v oblasti tzv. Sudet.

3.5.4. Hrozby

- Zánik současného využití památek a jejich následné chátrání, např. vylidňování historických center měst v důsledku užívání měšťanských domů ke kancelářským účelům, u lidové architektury změna z trvalého bydlení na rekreační užívání apod.
- Nekoordinovaný rozvoj sídel a umísťování nevhodných provozů do historických jader měst.
- Nepříznivý obraz památkové péče ve společnosti, nízká celospolečenská prestiž oboru památková péče.
- Neefektivní financování záměrů směřujících k zachování kulturního dědictví.
- Laický a neodborný přístup k obnovám kulturních památek.
- Absence efektivní spolupráce odborníků na úseku veřejné správy v památkové péči.
- Míra hodnověrnosti a právní jistoty zápisů v Ústředním seznamu kulturních památek ČR.
- Nelegální provádění archeologických výzkumů za použití detektoru kovů.
- Zcizení movitých archeologických nálezů a nelegální obchod s nimi.

4. Návrhová část

4.1 Strategické vize a cíle rozvoje podpory památkové péče na území Pk

Při formulování cílů *Koncepce* byla výchozím podkladem uvedená SWOT analýza a konkrétní zkušenosti odborných institucí vykonávajících státní správu na úseku památkové péče.

Péče o kulturní dědictví náleží k významným úkolům Pk a patří mezi jeho priority. Rada Pk to deklarovala v *Programovém prohlášení Rady Pardubického kraje 2024 – 2028*.

Strategickou vizí této *Koncepce* je podpora efektivního a hospodárného rozvoje péče o památkový fond na území Pk a vytvoření příznivějších podmínek pro jeho dlouhodobou a komplexní péči.

S ohledem na šíři vytyčené obecně formulované strategické vize může Pk na jejím naplňování participovat v roli:

- **iniciační** – jako navrhovatel opatření podmiňujících naplnění specifického cíle,
- **koordinační** – jako supervizor procesů a aktivit vedoucích k naplnění specifického cíle,
- **realizační** – jako tvůrce vlastních projektů zaměřených k naplnění specifického cíle.

Na základě zjištěných skutečností a poznatků jsou navrženy následující specifické cíle *Koncepce*:

1. Aktivní podíl na tvorbě právních norem v oblasti památkové péče.
2. Zachování a obnova památkového fondu na území Pk.
3. Kvalitní a předvídatelná veřejná správa na úseku památkové péče.
4. Fondy EU a možnosti jejich využití pro obnovu památkového fondu v Pk.
5. Prezentace a propagace Pk zacílená na jeho kulturní dědictví.

4.2 Opatření – aktivity k dosažení specifických cílů *Koncepce*

4.2.1 Aktivní podíl na tvorbě právních norem v oblasti památkové péče

a) Obecné právní normy

Pk se bude aktivně účastnit jednání (Asociace krajů ČR, Ministerstvo kultury) věnovaných hledání řešení v problémových oblastech památkové péče. Zúčastní se všech připomínkových řízení právních norem v oblasti památkové péče.

Pk bude spolupracovat s ostatními orgány a organizacemi při prosazování celostátních zájmů při ochraně a nakládání s památkovým fondem.

Nároky na rozpočet Pk:	bez finančních nároků
Předpokládaná participace:	Pk, odborné instituce v kraji, vlastníci kulturních památek
Očekávaný přínos:	zlepšení ochrany památkového fondu, zkvalitnění výkonu státní správy na úseku památkové péče

b) Prohlašování národních kulturních památek a památkových zón

Pk se bude aktivně zasazovat o prohlášení vybraných kulturních památek za národní kulturní památky (např. Dělostřelecká tvrz Bouda, Denárový poklad z Chýště) a vyhlášení krajinné památkové zóny Králická pevnostní oblast.

Dále bude Pk spolupracovat při nominaci výcviku starokladrubských kočárových koní na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví – UNESCO.

Nároky na rozpočet Pk:	dle řešených případů
Předpokládaná participace:	Pk, odborné instituce v kraji, vlastníci kulturních památek
Očekávaný přínos:	zlepšení ochrany památkového fondu

4.2.2 Zachování a obnova památkového fondu na území Pk

a) Dotační program

Podpora zachování a obnovy hmotného kulturního dědictví na území Pk je každoročně poskytována prostřednictvím *Programu podpory kultury a památkové péče v Pardubickém kraji* vyhlášeném Radou Pk. Primárně je na tuto oblast určen *podprogram 3 – podpora památkové péče*. Na mimořádné či havarijní události v průběhu roku je také možné využít *podprogram 4 – podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče*. Z vyhodnocení celého předešlého období, ve kterém byl program administrován, vyplynulo, že je o něj mezi vlastníky kulturních památek i drobných objektů památkového charakteru masivní zájem a jejich požadavky několikanásobně převyšují finanční alokace tohoto programu.

Alokovaná částka v *podprogramu 3* byla do roku 2023 ve výši 14,2 mil. Kč, v roce 2024 činila mimořádně 22 mil. Kč a od roku 2025 je ve výši 17 mil. Kč. Celková, vlastníky kulturních památek a drobných objektů požadovaná částka, se každoročně pohybuje kolem 40 mil. Kč.

Na základě zkušeností s vyhlášeným *podprogramem 3* a požadavky vlastníků kulturních památek je vhodné uvedený podprogram upravit. Podpora nebude určena pouze na stavební obnovu kulturních památek, ale na celkovou obnovu kulturních památek, tedy i zeleň a veřejné prostory. Dále bude samostatnou částí upravena příprava obnovy, tedy stavebně-historické průzkumy, projektové dokumentace, restaurátorské záměry aj. Při podpoře těchto aktivit bude kladen důraz na jejich řádné projednání s orgány památkové péče.

Nároky na rozpočet Pk:	ročně minimálně 17 mil. Kč s postupným navyšováním na výši roku 2024, tedy 22 mil. Kč (dle rozpočtovým možností Pk)
Předpokládaná participace:	Pk, vlastníci kulturních památek a objektů památkového charakteru
Očekávaný přínos:	zlepšení kondice památkového fondu v kraji, částečná kompenzace omezeného nakládání se svým majetkem pro vlastníky kulturních památek, zkvalitnění životního prostředí, podpora podnikání (nejen v oblasti cestovního ruchu), prezentace a propagace kraje

b) Revitalizace kulturních památek

Cílem Pk bude rozšíření nabídky zpřístupněných objektů, a to v první řadě ve svém vlastnictví. V případě, že se kulturní památky ve vlastnictví Pk, dnes využívané subjekty mimo oblast kultury, stanou pro jejich činnost dále nepotřebné, bude prověřeno, zda by byla možná jejich přeměna na vhodně využitelné objekty. V minulosti se takto velmi úspěšně podařilo zpřístupnit veřejnosti hrad Rychmburk anebo hlavní budovu Winternitzových automatických mlýnů v Pardubicích.

Pk bude i nadále iniciovat a koordinovat přiměřené využití hradů, zámků a tvrzí, které jsou v jeho majetku (zámek Bystré, zámek Chroustovice, tvrz Bouda), a to především pro cestovní ruch a podporu zaměstnanosti. Dále bude napomáhat ostatním vlastníkům nemovitých kulturních památek při zpřístupňování objektů veřejnosti (např. hrad Rabštejnec, továrna v Brněnci).

Nároky na rozpočet Pk:	dle řešených případů
Předpokládaná participace:	Pk, příspěvkové organizace zřizované Pk, vlastníci kulturních památek
Očekávaný přínos:	rozšíření nabídky zpřístupněných objektů pro veřejnost, prezentace kraje, podpora cestovního ruchu, synergický efekt v dané lokalitě – podpora zaměstnanosti

4.2.3 Kvalitní a předvídatelná veřejná správa na úseku památkové péče

a) Servis informací pro vlastníky kulturních památek

Aktuální stav kulturních památek v Pk je velmi rozdílný: od památek ve výborné kondici, přes památky v optimálním stavu až po památky zchátralé, příp. ohrožené. Jednou z častých příčin neutěšeného stavu památek je jejich nevhodné využití. V Pk se nacházejí památky, případně jejich soubory, které přišly o svou původní funkci. Cílem Pk je pomoci vlastníkům kulturních památek při hledání cesty k údržbě, obnově i prezentaci kulturního dědictví. Pro možnou participaci při řešení konkrétních případů bude na webových stránkách Pk v sekci Kultura a památková péče

aktualizovaný přehled informací o právech a povinnostech vlastníků kulturních památek a o možnostech získání finančních prostředků na obnovu památkově chráněných nemovitostí.

Nároky na rozpočet Pk:	bez finančních nároků
Předpokládaná participace:	Pk, odborné instituce v kraji, vlastníci kulturních památek
Očekávaný přínos:	zlepšení informovanosti vlastníků památkově chráněných objektů o jejich právech, povinnostech a možnostech kofinancování, zatraktivnění oboru

b) Zvyšování profesní způsobilosti orgánů státní památkové péče

V rámci metodické činnosti pořádá oddělení kultury a památkové péče každoročně tzv. metodické dny směřující k zajištění jednotného přístupu v rozhodovacích procesech na úseku státní památkové péče v Pk pro zaměstnance obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Vzhledem ke kladné odezvě účastníků seminářů bude i nadále v dané aktivitě pokračováno. Do programu metodických dnů budou rovněž zařazovány příspěvky odborníků z oblastí odborné péče či ochrany památkového fondu, příp. odborníků na obnovu a restaurování kulturních památek či jejich částí. V součinnosti s vysokými školami a příslušnými odbornými institucemi připraví Pk odborné semináře nebo workshopy, které budou věnovány konkrétním odborným tématům.

Nároky na rozpočet Pk:	25 tis. Kč ročně
Časový horizont:	min. 2x ročně
Předpokládaná participace:	Pk, obecní úřady obcí s rozšířenou působností v kraji, Ministerstvo kultury, NPÚ, muzea a odborné instituce, příp. restaurátoři a odborníci s praxí obnovy kulturních památek
Očekávaný přínos:	systematickou činností přispívat k zajištění jednotného přístupu z procesní i odborné stránky při rozhodování orgánů státní správy na úseku památkové péče, odborný profesní růst úředníků

4.2.4 Fondy EU a možnosti jejich využití pro obnovu památkového fondu v Pk

a) Památky ve vlastnictví Pk

Pk vlastní dvě nemovité národní kulturní památky (Zámek s opevněním v Pardubicích a Winternitzovy automatické mlýny v Pardubicích), které využívají jeho příspěvkové organizace v oblasti kultury a řadu dalších kulturních památek. V těchto sídlí nebo je využívají různé příspěvkové organizace Pk – kulturní, školské, sociální, dopravní, zdravotní.

V Integrovaném regionálním operačním programu pro období 2021 – 2027 je jedním z témat také podpora zaměřená na zachování a ochranu kulturního dědictví včetně jeho propagace a rozvoje pro cestovní ruch.

V současnosti Pk realizuje projekty obnovy pardubického zámku a připravuje projekt rozšíření Gočárový galerie ve Winternitzových automatických mlýnech. Připraven je také projekt tzv. archeodepozitáře v areálu v Ohrazenicích určeného především pro uchování archeologických nálezů v souvislosti s výstavbou komunikace D35 na území Pk. Pro realizaci uvedených projektů bude hledáno vhodné uplatnění jejich kofinancování z fondů EU.

Nároky na rozpočet Pk:	dle úspěšnosti projektů (povinná finanční spoluúčast)
Předpokládaná participace:	Pk, Východočeské muzeum v Pardubicích, Gočárova galerie, NPÚ
Očekávaný přínos:	zlepšení stavu kulturních památek jedinečných pro kraj i ČR, zefektivnění jejich využití a rozvoj kvality i kvantity nabízených kulturních služeb pro veřejnost, rozvoj cestovního ruchu, uchování movitých archeologických nálezů

b) Památky ve vlastnictví ostatních subjektů

Pk výrazně podpořil obnovu objektu národní kulturní památky Larischovy vily v Pardubicích a umožnil tak čerpat významnou dotaci z fondů EU. V současné době podporuje obnovu národní kulturní památky Poutního areálu Hora Matky Boží u Králík (Dolní Hedeč) s kostelem Nanebevzetí Panny Marie.

Pk se i nadále bude snažit v případě nedostatku finančních prostředků příjemců dotací v rámci rozpočtových možností Pk poskytnout dotaci na kofinancování žadatelem tak, aby mohlo dojít k čerpání dotací z fondů EU.

Nároky na rozpočet Pk:	dle žádostí příjemců v případě, že jejich zdroje jsou omezené a neumožní financování spoluúčasti
Předpokládaná participace:	Pk, vlastníci kulturních památek
Očekávaný přínos:	zlepšení stavu kulturních památek jedinečných pro kraj i Českou republiku, zefektivnění jejich využití a rozvoj kvality nabízených kulturních služeb pro veřejnost, rozvoj cestovního ruchu

4.2.5 Propagace Pk zacílená na jeho kulturní dědictví

a) Prezentace kulturních památek a spolupráce se subjekty cestovního ruchu

Pk každoročně představuje významné obnovy kulturních památek prostřednictvím výstavy „Má vlast cestami proměn“ a článků v bulletinu MÁME VYBRÁNO časopisu PRO PAMÁTKY. Prostřednictvím Destinační společnosti Východní Čechy Pk prezentuje své území na významných veletrzích cestovního ruchu. Také do budoucna využije tyto i jiné příležitosti a představí veřejnosti, že Pk má i v oblasti kulturního dědictví co nabídnout.

Pk bude podporovat prezentaci památkového fondu informacemi o něm samotném, a to prezentací průzkumů, vydáváním tiskovin o památkách a dalšími aktivitami směřujícími k propagaci kulturního dědictví.

Pk bude cíleně finančně podporovat obnovu kulturních památek v obcích a místech, které patří mezi turisticky tradiční střediska a poutní místa.

Pk bude spolupracovat a podporovat aktivní přístup soukromých a podnikatelských subjektů, spolků a dalších zájmových skupin při propagaci a prezentaci kulturního dědictví na území kraje.

Nároky na rozpočet Pk:	dle řešených případů
Předpokládaná participace:	Pk, odborné paměťové instituce, příspěvkové organizace v oblasti kultury zřizované Pk, Destinační společnost Východní Čechy, soukromé a podnikatelské subjekty, vlastníci kulturních památek
Očekávaný přínos:	prezentace Pk, zkvalitnění informací pro odbornou i laickou veřejnost, zvýšení atraktivity kulturních památek a jejich prostředí pro rozvoj cestovního ruchu v Pk

b) Pozitivní příklady památkové péče na území Pk

Cílem je aktuálně informovat veřejnost o probíhajících či dokončených významných akcích v oblasti památkové péče v Pk.

V minulosti se v Pk realizovalo velké množství úspěšně provedených obnov či revitalizací kulturních památek, avšak jejich popularizace nebyla adekvátní. O pozitivních výsledcích se tak dozvěděla pouze malá část veřejnosti. Kladné příklady motivují a pomáhají dalším vlastníkům památek při řešení obdobné problematiky.

K tomuto účelu bude Pk podporovat a případně oceňovat vítěze soutěže *Stavba roku Pardubického kraje* a v rámci Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska vítěze soutěže *o Památku roku z Pardubického kraje*. I nadále bude Pk udělovat *Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a zón*. Prověřena bude možná podpora a větší propagace i dalších vlastníků kulturních památek, kteří se o ně příkladně starají.

Nároky na rozpočet Pk:	min. 100 tis. Kč ročně
Předpokládaná participace:	Pk, tisk, rozhlas, televize, sociální sítě, odborné instituce, vlastníci kulturních památek
Očekávaný přínos:	popularizace památkové péče a prezentace kraje, zlepšení vnímání obrazu památkové péče ve společnosti

5. Závěr

Ze zpracované *Koncepce* vyplývá, že velmi významným faktorem v oblasti podpory státní památkové péče je objem finančních prostředků, které jsou do údržby a obnovy památkového fondu vkládány. Potřeby a žádosti vlastníků památek násobně převyšují možné rozpočtové objemy poskytovatelů. Některé památky jsou ohrožené nebo se pohybují na hraně dlouhodobě udržitelného stavu. Problematická se často jeví i příprava a realizace obnovy kulturních památek, resp. efektivní a hospodárné využití finančních prostředků z veřejných rozpočtů. Veřejnost vnímá obor památkové péče spíše negativně, ale prezentaci a zpřístupnění kulturních památek hodnotí naopak velmi pozitivně, o čemž svědčí i zvyšující se počet návštěvníků zpřístupněných památek.

Nemá-li již docházet k nenahraditelným ztrátám kulturních hodnot, jeví se do budoucna jako základní úkol hledat zdroje zajištění péče o památky v dostatečném objemu finančních prostředků a jejich efektivní využití. Neméně důležitá je intenzivnější spolupráce se spolky, profesními sdruženími a neziskovými organizacemi, které se na ochraně, a zvláště na prezentaci a propagaci památek podílejí a participují. V neposlední řadě je pak nutné posilovat povědomí veřejnosti o smyslu zachování kulturního dědictví dalším generacím a poskytovat odborné i laické veřejnosti maximální množství přehledně seřazených dat a informací.

Realizace této *Koncepce* by měla zajistit významnou podporu vhodné péče o památkový fond a zachování kulturního dědictví v Pk a také pomoci měnit postoj veřejnosti k oboru památkové péče jako takovému.

Příloha č. 1:

Chronologický vývoj památkových objektů na území Pardubického kraje

Pardubický kraj je kraj, který leží v samém srdci České republiky a Evropy. Na území kraje se nachází velké množství cenných památkových objektů.

K nejcennějším památkám pravěkého osídlení patří **keltské oppidum na Hradišti u Českých Lhotic**, dvoudílná lokalita s centrální částí o rozloze asi 20 hektarů, k níž přiléhá jedním valem opevněné předhradí o ploše 10 hektarů. Nejvýraznější terénní relikt tu představují trojitý val, dělený dvěma příkopy mezi oběma částmi. Vznik hradiště v nadmořské výšce kolem 450 metrů nebyl zřejmě vyvolán zemědělským využíváním okolní krajiny, ale spíše se uvažuje o tom, že kontrolovalo jednu z odboček známé jantarové stezky. Dalším důvodem mohlo být hledání nerostných surovin. Další významnou páteří komunikací, používanou od pravěku byla tzv. **Trstěnická stezka**, která jako spojnice Čech s Moravou vedla z velké části přes území Pardubického kraje.

V 11. – 13. století, v době budování a konsolidace českého státu, v Pardubickém kraji fungovala dvě významná hradiště, jako opěrné body přemyslovské moci. Byla to Vraclav a Chrudim. Zatímco Chrudim se postupně vyvíjí ve středověké město a jeho mocenský význam přetrval, Vraclav po vyvraždění Vršovců v roce 1108 postupně ztrácí na významu.

Z románských památek se v kraji zachovalo jen několik později většinou upravovaných tribunových kostelíků, které dokládají soustředění intenzivnějšího osídlení především v jeho západní části. Další pak vznikly v pozdně románském období i na Choceňsku a Ústeckoorlicku, ojediněle i na Litomyšlsku, v oblasti kolem Trstěnické stezky. Jižně od Ústí nad Orlicí, v České Třebové, se také nachází jediná rotunda v kraji. Významnými památkami by rozhodně byly bezpochyby výstavné chrámy klášterů v Podlažicích a Opatovicích nad Labem či nedostavěná biskupská katedrála v Litomyšli, pokud by ovšem nebyly za husitských válek zcela zničeny.

Nejvýznamnější stavební aktivity období rané gotiky jsou spojeny s královskou kolonizací a restrukturalizací územní správy. Vznikají tak města **Chrudim** na starším hradišti a **Vysoké Mýto** a **Polička** „na zeleném drnu“ a hrad **Svojanov**. Moravský markrabě založil již před polovinou 13. století město **Jevíčko** také se zajímavým půdorysem. Současně nebo v těsném závěsu následovaly i šlechtické kolonizační podniky, jejichž nejvýznamnějším projevem je vznik hradu **Lichnice** v Železných horách, založeného jednou z větví severočeského rodu Ronovců. Zajímavou součástí kolonizace Moravskotřebovska Borešem z Rýzmburka ve 3. čtvrtině 13. století byla soustava často i rozměrných opevněných lokalit. Samotná **Moravská Třebová** jako městské centrum tohoto podniku si pravidelností svého půdorysu nezadá s předními královskými lokacemi. Snad až na počátku 14. století vznikl hrad **Rychmburk** v obci Předhradí u Skutče, který si zachoval pozoruhodné intaktní prostory, zčásti klenuté na střední sloup. Další, původně jen nevelké hrádky **Košumberk**, **Žumberk**, **Strádov** a **Rabštejnec** dokládají zdejší oblíbenost hradního typu s plášťovou zdí. Pravděpodobně téhož typu byly i hrady **Lanšperk** a **Cimburk**.

Chrudimské hradby vznikaly již od počátků existence města, těžiště výstavby hradeb ve Vysokém Mýtě a Poličce s vysokými půlkruhovými baštami je kladeno hlavně do 2. třetiny 14. století. Zatímco v **Poličce** se zachoval téměř celistvý hlavní **hradební okruh** vyjma bran, ve **Vysokém Mýtě** naopak stojí dvě charakteristické **dvouvěžové brány**, restaurované v 19. století, a ostatní hradební okruh až na malé zbytky zanikl.

Někdy ve 3. čtvrtině 14. století, nejpozději před rokem 1384, postavil Arnošt z Pardubic, známý jako první pražský arcibiskup, dvoupalácový **vodní hrad** v **Pardubicích**, jádro dnešního areálu zámku.

Již od 3. čtvrtiny 13. století byl v nedalekých **Sezemích** budován **kostel** později zaniklého ženského cisterciáckého kláštera, dokončovaný v 80. letech 14. století. Tehdy vznikla výtvarně nejcennější severní **kaple sv. Anny** s obkročnou žebrovou klenbou, vybíhající z konzolek s lidskými maskami, blízkými parlérovským hlavičkám na sv. Vítě v Praze.

Od 3. čtvrtiny 14. století byl v **Chrudimi** budován dnešní velkolepý **kostel Nanebevzetí Panny Marie**, a to za účasti pražské dvorské huti (je uváděna účast stavitele *Jana Staňka a syna*). První etapa výstavby tak patří k lineárnímu směru vrcholné gotiky doby Karlovy, dokončení do doby Václava IV. Podobný vývoj má i **kostel sv. Vavřince ve Vysokém Mýtě**.

Významnou přestavbou prošel podle Doc. JUDr. Dobroslava Líbala (*bývalý prezident čsl. a posléze českého národního komitétu Mezinárodní rady pro památky a sídla - ICOMOS*) již

v poslední čtvrtině 14. století **kostel v Opatovicích nad Labem**: klenba presbytáře přímo navazuje na klenební řešení P. Parlěře v svatovítské sakristii a svatováclavské kapli.

Nejcennější z drobnějších sakrálních staveb je **kostel sv. Bartoloměje v Kočí**, založený v roce 1397 královnou Žofií a stavěný *J. a P. Lútkovými* z Nového Města pražského. Těmto autorům je někdy připisována i stavba **kostela v Morašicích** u Litomyšle, vročená nástěnnými malbami do roku 1393. Malby vytvořil dvorní malíř litomyšlského biskupa Jana Železného, vyučený v Praze u Mistra Osvalda, pracujícího na sv. Vítu.

Do poslední třetiny 14. století klade D. Líbal vznik dvoupalácového jádra **hradu v Litici nad Orlicí**, vzápětí vybaveného i věží se zajímavým rejstříkem portálů. Unikátním teplovzdušným vytápěním byl již od 14. století vybaven **hrad v Brandýse nad Orlicí**.

Významnými doklady vrcholné gotiky doby Václavovy jsou dvě prostory, dochované z **kláštera augustiniánů-kanovníků v Lanškrouně** v nynějším zámku.

Reakcí na neklidné poměry husitských válek bylo zesilování **hradních opevnění**: vnější pás hradby s půlkruhovými baštami obdržel **Svojanov** a výrazně bylo zesíleno šijové opevnění hradu **Oheb**. Vedle podkovovitých, dovnitř otevřených bašt bylo užito vpravdě revolučně tvarované koncové bašty na skalisku nad srázem. Pozoruhodné vnější opevnění s rozmanitými baštami obdržel do roku 1468 i hrad **Litice** a byl vybaven neméně unikátní reliéfní výzdobou brány zřejmě od mistra **oltární menzy v Klášterci nad Orlicí**.

Zajímavými pozdně gotickými součástmi sakrálních architektur jsou **zvonice v Kamenné Horce** a věž v **Chornicích**.

Z pozdně gotických úprav na hradech je třeba zmínit ještě dostavbu dalšího paláce na již zmíněném hradě **Rychmburku**, opatřeného pavlačí na arkádách a náročně kamenicky zpracovanými portály.

Moravská Třebová byla jedním z míst nástupu nejranější renesance v českých zemích. Od roku 1486 ji vlastnil jeden z nejvýznamnějších moravských šlechticů své doby, Ladislav Velen z Boskovic, který měl velmi blízké vztahy k budínskému královskému dvoru Matyáše Korvína a jeho renesanční kultuře. Z přestavby Velenova sídla, **hradu**, se zachoval zejména portál z roku 1492 ve druhotné poloze a dvojice portrétních reliéfních medailónů. Boskovická Moravská Třebová a pernštejnské Pardubice si pak podle impulzů, vyvolávaných rozsáhlými požáry, předávají žezlo v realizaci rozsáhlých goticko-renesančních přestaveb celého městského organismu. Nejprve vyhořely v roce 1507 **Pardubice** a byly pak stavěny za účasti pernštejnského stavitele *Mistra Pavla* z dílenského okruhu B. Rieda ve zděné podobě, charakteristické jednopatrovými domy s kamennými ostěními a vysokými štíty se záclonovými, namnoze malovanými nikami. V roce 1509 shořela dosud dřevěná Moravská Třebová a byla za podpory Ladislava z Boskovic nově stavěna z cihel a kamene (vnější podobu domů příliš neznáme, snad ji charakterizovala okosená ostění a hlazené pasparty, v interiérech byly i hmotné klenby s archaickými klínovými žebry). V roce 1538 opět vyhořely Pardubice, obnova za vydatné podpory Jana z Pernštejna a za vedení stavitele *Mistra Jiříka z Olomouce* se však již děla v raně renesančním duchu a charakterizovala ji dvoupatrová výstavba s jedinečnými ornamentálními ostěními z pálené hlíny a obloučkové štítové atiky. Hned tři roky nato (1541) opět vyhořela Moravská Třebová a v rámci obnovy vznikají v obměňovaných schématech bohaté síťové klenby vstupních síní s rozmanitě utvářenými konzolkami a někde i svorníky. Na průčelích z této obnovy po četných pozdějších úpravách zůstalo jen několik vstupních portálů se znaky donátorů.

Stranou dramatického vývoje sídelních měst předních renesančních velmožů v kraji jsme zatím ponechali přestavby vlastních sídel Pernštejnů, znamenající také v mnohém zásadní přínos. Vilém z Pernštejna hned po nabytí panství v roce 1491 začal velkolepě přestavovat jak **hrad na Kunětické hoře**, tak i hrad ve vlastních Pardubicích. Na Kunětické hoře byla zahuštěna zástavba obytného jádra, především však byla doplněna vnější pásma opevnění se třemi zemními rondely a dlouhým přístupovým koridorem, několikanásobně přehrazeným branami. **Hrad v Pardubicích**, díky poloze na volném rovinatém terénu, mohl dostat téměř pravidelné obdélné zemní opevnění se **čtyřmi bastiony**, které objaloi hospodářské budovy. Také jádro vlastního hradu bylo doplněno dalšími obytnými křídly, **reprezentativními prostory s malbami** (z nich nejvýznamnější jsou velké figurální kompozice Samson a Dalila a symbolistní Zákon a Milost z roku 1532 v tzv. Vojtěchově sále) a **kazetovými stropy**. Zevně architekturu doplňovaly nakoso postavené nárožní arkýře a v nádvoří přízemní arkáda. S pokročilejším 16. stoletím získávají úpravy renesanční duch. Z nich vyniká jemně ornamentalizovaný vstupní portál z roku 1529, renesanční arkáda v nádvoří vznikla až po roce 1560 pod vedením císařského stavitele O. Avostalise (v jiné transkripci

U. Aostalliho), neboť zámek i celé panství se stalo majetkem komory. Zemní opevnění s drobnějšími rondely obdrželo ještě za Viléma z Pernštejna i město, s dominantou **Zelené brány** s náročně utvářenou střechou. Tentýž dal vystavět, původně jako pohřební kostel Pernštejnů, v letech 1507-1514 i **kostel sv. Bartoloměje**. Zhruba ve stejné době byl **kostel Zvěstování Panny Marie** opatřen při obnově po požáru sklípkovou klenbou presbytáře.

Velké výnosy pernstejnských panství, umožňující tyto rozsáhlé stavební podniky, plynuly i z provozování rybníkářství. V souvislosti s ním byla kolem roku 1513 vybudována pozoruhodná vodohospodářská stavba – Opatovický **kanál**, která propojila oblast v labském oblouku mezi Opatovicemi a Přeloučí a stala se hlavním vodním zdrojem pro napájení rybníků v této oblasti.

A byli to opět Pernštejnové, tentokrát Vratislav II. z Pernštejna s manželkou Marií Manriquez de Lara, kteří v letech 1568-1581 nechali přestavět ze zbytků hradu Kostků z Postupic s pestrou minulostí kláštera a sídla biskupství velkolepý vrcholně renesanční **zámek v Litomyšli** s arkádovým nádvořím, členitými štítovými atikami a výraznou lunetovou římsou, cele pokrytý sgrafity (areál zámku je od roku 1999 na Seznamu světového dědictví UNESCO). Vedle U. Aostalliho, který zámek dostavěl, se na vedení stavby podstatně podílel i další z tohoto rodu vlášských stavitelů ze Savosa, působícího od poloviny 16. století v Čechách, *Giovanni Battista Aostalli de Sala*. Oba byli císařskými staviteli, pověřenými předními realizacemi v areálu Pražského hradu i na dalších císařských sídlech.

Významná je renesanční přestavba lodi **kostela ve Skutči** ve 2. polovině 16. století, vybavené emporami a sochařsky zpracovanou kazatelnou, nesenou sochou Mojžíše a vybavenou na parapetech reliéfy evangelistů. Rozměrná luteránská modlitebna z doby kolem roku 1577, mající nezvyklou formu trojlodí, v němž jsou boční lodi cele vyplněny tribunami, se po barokních úpravách dochovala v **kostele sv. Michaela archanděla v Králíkách**. Nejuceleněji dochovanou vrcholně renesanční kostelní stavbou je však **hřbitovní kostel sv. Michaela v Poličce**, postavený *Ambrožem Vlachem* kolem r. 1580, opět síňové trojlodí s literátskou kruchtou.

Oproti masivnímu zastoupení **renesančních měšťanských domů v Pardubicích a v Moravské Třebové**, jejichž cenu násobí dochování v homogenních urbanistických celcích, tvoří tato skupina v dalších městech spíše více či méně výrazné jednotlivosti. Z nich upozorníme **na dům čp. 110 U rytířů v Litomyšli** kameníka *Blažka*, který si jeho průčelí po požáru v roce 1546 opatřil originální plastickou dekorací, úzce související s reliéfy na parapetech pardubického zámeckého mostu z r. 1541.

Z vrcholně renesančních měšťanských domů nelze opominout **Mydlářovský dům v Chrudimi** z let 1573-1577, zcela unikátně vybavený vykonzolovanými arkádami s reliéfy na parapetech na uličním průčelí. I ve 2. polovině 16. století pokračoval vývoj klenebního umění moravskotřebovských zedníků – síně z této doby mají síť na klenbě tvořenou originálními vtaženými lištami.

V letech 1581-1582 vznikla budova reprezentativní **radnice** na náměstí v **Lanškrouně** se dvěma kvalitními bosovanými portály s heraldickými reliéfy, jež jsou přímou odezvou hlavního zámeckého portálu v Litomyšli.

Soudobé jsou i unikátní nejstarší příklady lidové architektury v **Cerekvici nad Loučnou** (čp. 11 z r. 1550) a v **Čisté** (čp. 171 z r. 1583) s vysokými roubenými světnicemi a přisazenou dvoupodlažní komorovou částí.

Z manýristických úprav zámeckých objektů je třeba zmínit portál **zámku v Seči** z roku 1610, sochařsky zdobený a tektonicky odlišný od běžné české produkce, rozepjatý do široké kulisy. Snad ještě o něco dříve vznikalo reprezentativní venkovské sídlo Ladislava Veleny ze Žerotína, **zámek v Taticích**, jehož arkádové nádvoří se bohužel nezachovalo, interiéry však skrývají klenby s jedinečně bohatou ornamentální štukovou výzdobou. Naopak později, ve 2. desetiletí 17. století, nahradil Velen snad nevýraznou zástavbu v předpolí **moravskotřebovského hradu** ohromujícím předzámčím, jehož mělká křídla mívala původně nádvorní stranu cele vybavenou arkádovými ochozy, v úplnosti pokrytými bosáží. Vstup je zvýrazněn monumentálním věžovitým pavilonem, jehož nádvorní řešení s přepásanými polosloupky, jakoby nedbajícími na masivní římsy, nemá u nás kromě Matyášovy brány na Pražském hradě obdoby. Proto se uvažuje o účasti G. M. *Filippiho*, architekta Rudolfa II., který po finančním skandálu zmizel z Prahy na Moravu. Stavbu prováděl místní stavitel G. *Motalla z Castasegna*, též zvaný z Bonnamone.

Další významné realizace vznikají po třicetileté válce již v intencích raného baroka. Již v roce 1641 byla na místě kdysi bratrského Nového nebo Horního města v Litomyšli zahájena výstavba areálu **piaristické koleje**, tržiště jeho výstavby však leží až v letech 1716-1730, kdy vznikla podle návrhu

G. B. Alliprandiho vpravdě mohutná stavba **kostela Nalezení sv. Kříže** s vypjatým hlavním průčelím, flankovaným nakoso postavenými věžemi. Sochařskou výzdobu kostela vytvářel *Jiří František Pacák* (1670-1742), který si po příchodu do Litomyšle v r. 1716 osvojil Braunův dramatický styl a od r. 1721 se stává hlavou zdejší Braunovy dílny. V letech 1727-1731 vytvořil **soubor plastik** na náměstí v **Poličce** s vpravdě monumentálním mariánským sousoším a po r. 1735 se přestěhoval do **Moravské Třebové**, kde mj. vytvořil opět vysoce expresivní **sousoší Kalvárie** na Křížovém vrchu. Jeho sochy jsou dramaticky hybné a výrazově účinné, jiskru Braunova vnitřního génia však přece jen postrádají.

Rozměrný sálový prostor **kostela sv. Václava v Letohradě** byl již dříve, po roce 1680, vybaven bohatými ornamentálními i figurálními štukaturami G. Maderny.

V letech 1690-1696 nechali jezuité postavit nad městem **Luže** na **Chlumku**, na místě jen o málo starší mariánské poutní kaple, velkolepý barokní **chrám Panny Marie**. Stavbu prováděl podle návrhu P. I. Bayera již zmiňovaný, původem vlášský architekt, působící v Čechách, G. B. Alliprandi (kolem 1665-1720), vyučený u F. Martinelliho ve Vídni, který do české tvorby přinesl francouzské vlivy.

V podobném rekatolizačním duchu byl vystavěn v působivé poloze nad městem **Králíky** v letech 1696-1710 **kostel s klášterem servitů** – služebníků Panny Marie na Hoře Matky Boží.

Jeden z vrcholů výstavby barokních šlechtických sídel představoval monumentální rezidenční **Nový zámek u Lanškrouna**, projektovaný pro Lichtenštejny v roce 1698 italským stavitelem D. Martinellim (1650-1718), který přinesl do střední Evropy styl římského klidného baroka. Bohužel se z něj zachovalo pouze torzo.

Torzem, v tomto případě nikdy nedostavěným, zůstal i raně barokní **zámek v Cholticích** (stavitel Rossi de Luca z Pisy), plně dokončena však byla jeho osmiboká kaple s pozoruhodnou štukovou a freskovou výzdobou.

Služby pro královéhradecké biskupy přivedly na Chrudimsko architekta J. B. Santiniho-Aichla (1677-1723), nejvýznamnějšího představitele vrcholně barokní architektury v Čechách, majícího zcela osobitý a vysoce expresivní styl. Lze mu připisat **kostel sv. Martina ve Chrašticích** u Chrasti a zřejmě i účast na projektech kostelů ve vlastní **Chrasti**, v **Běstvině** a také na vrcholně barokní přestavbě **biskupské rezidence v Chrasti**, zejména jejího čelního křídla.

V letech 1724-1726 byl v izolované poloze nad silným pramenem vystavěn J. Quadronim z Chrudimi podle plánu pražského stavitele C. A. Canevaleho **poutní kostel sv. Mikuláše u Vraclavi** s pozoruhodným zvlněným průčelím, sevřeným dvěma věžemi.

Významnou sochařskou prací je monumentální **morový sloup s kašnou** na náměstí v **Chrudimi**, vytvořený v letech 1727-1734 I. Rohrbachem a J. P. Čechpauerem podle modelu G. B. Bully (uváděna i spolupráce J. Santiniho).

Nejzdařilejší prací heřmanoměsteckého stavitele P. Jedličky je pozdně barokní **kostel sv. Bartoloměje v Heřmanově Městci** z let 1756-61 s působivým, až sochařsky modelovaným průčelím a originálním dekorem. Kvalitní architekturu doplnili významnou freskovou výzdobou F. X. Palko a J. Q. Jahn (dokončena v roce 1762).

V letech 1773-1778 vznikla čistě rokoková architektura **zámku v Nových Hradech** s přebujelou štukovou a sochařskou výzdobou. Až pedantická přesnost v komponování jeho abstraktně geometrického půdorysného vzorce je zřejmě dílem stavebníka, hraběte *Jana Antonína Harbuvala-Chamaré*, účast pražského architekta Josefa Jágera (1722-93, původem tyrolský architekt, nejpozději od roku 1753 činný v Praze) se projevuje zejména v tektonizaci fasád a užití nezbytné balustrové atiky. Areál byl velice působivě zakomponován do svažitého terénu na úpatí strmého kopce.

Teprve v letech 1779-1780 byl ve vrcholně barokním stylu s náznaky rokoka velkolepě dotvořen za Filipa Kinského **zámek v Chroustovicích**. Hmota samotného zámku, modelovaná pod silným santiniovským vlivem, byla doplněna pomocí nápaditě tvarovaných hospodářských budov o rozlehlý, souměrně komponovaný čestný dvůr a hlavní zámecká osa byla prodloužena ještě alejemi a přísně koncipovaným lesním útvarem Bažantnice. Filip Kinský se však neomezil na tuto realizaci a v duchu nastupujícího romantismu doplnil drobnějšími stavbami i další součásti panství: poblíž hradu **Rychmburka** zřídil **zahradu** s kruhovým klasicistním altánem, u **Uherska osmiboký zámeček** či letohrádek Theresienlust s lesním parčíkem, u **Městce** velký **čtvercový háj** s pravidelnou sítí cest, poměrně prostý **lovecký zámeček v Čachnově** a konečně nad **Svratouchem lovecký zámeček Karlštejn** s redukovaným čestným dvorem.

Asi v roce 1784 vytvořil V. Kramolín fresky v **kostele v Sezemicích** a později zajímavé žánrové nástěnné malby v hlavním sále **fary ve Svinčanech**.

Významný příklad klasicistní výmalby zámeckých interiérů představuje výzdoba dvou sálů na **zámku v Chrasti** z roku 1798 od A. Machka: jeden zdobí rozměrné romantické krajiny s podivuhodnou flórou a faunou, druhý menší obrazy a medailóny s antickými římskými zříceninami a bustami, zcela v módním romantickém duchu.

Klasicismem začíná masivní přechod od roubených konstrukcí, v nichž byla zejména na Poličsku vytvořena pozoruhodná regionální forma sevřeného **čtyřkřídlého dvorce** se špýchárkem nad průjezdem (dochované příklady v **Borové a Telecím**), ke zděné výstavbě v městečkách a na venkově. Přes značnou početnost této produkce se nám z klasicistního období zachovalo jen málo architektonicky výraznějších příkladů. Zřejmě hned na počátku 19. století byl empírově upraven **Winkelburkovský dům** na Kateřinském předměstí v **Chrudimi**, který jen s minimálním odstupem čerpá z tvarosloví snad nejvýznamnějšího empírového zámku u nás, v Kačině u Kutné Hory. Lidovější a více či méně barokem ovlivněná je **zástavba městeček v Dašicích a Sezemicích**, z dalších míst jmenujme např. **jižní frontu náměstí v Přelouči**, **čp. 87 v Luži**.

Již ve 2. polovině 16. století byl v **Kladrubech nad Labem** založen císařský **hřebčín** se zámkem, obnovený vrcholně barokně po roce 1722 podle návrhu F. M. Kaňky (1674-1766). Areál byl ovšem zásadně rozšířen klasicistně s těžištěm ve 20. letech 19. století. Tehdy bylo vytvořeno velkolepé prostředí komponované krajiny sahající až k **Labským Chrčicím a Selmicím**. Jádrem kompozice je tři kilometry dlouhá osová alej mezi dvory v Kladrubech a Františkovem, na niž navazují další kolmé aleje, vytvářející jednotlivé pastviny. Celek je upraven jako přírodně-krajinářský park s významnými solitérními dřevinami (celý areál je od roku 2019 na Seznamu světového dědictví UNESCO).

Františkem Schmoranzem (1814-1902) byl v polovině 19. století romanticky upraven a rozšiřován **zámek ve Slatiňanech**, který se stal rezidencí rozsáhlého auersperského panství. Těžištěm prací F. Schmoranze však byly četné regotizace kostelů na Chrudimsku i v širším okolí. Jeho zásahům neunikly ani rozměrné stavby městských **kostelů v Chrudimi a Vysokém Mýtě**. Jeho původními návrhy jsou **Kuchyňkovský dům v Chrudimi** ve stylu norimberské renesance, **hřebčín ve Slatiňanech** a **Larischova vila** na okraji Pardubic pro hraběte Jiřího Larisch-Mönnicha.

Velkolepou stavbou ve stylu české novorenesance se do prostoru náměstí v **Přelouči** zapsal architekt R. Kříženecký: **Občanská záložna** vznikla v letech 1890-1901.

Pražský architekt Jan Vejrych (1856-1926), přední zastávce dekorativního historismu ve směru wiehlovské české novorenesance, je autorem projektu **chrudimského muzea** (1897-1898) a sousedního **Osvětového domu** (1897-1901, převážně v novobarokním duchu) i **radnice v Pardubicích** a **Vosáhlovy vily v Dašicích**. Zajímavé stavby na motivy pardubické renesance a národní historie (projevující se i aplikacemi štukových figurálních výjevů od V. Amorta) navrhli místní **pardubický** architekt B. Dvořák. Aktivně studoval historickou architekturu a i díky jeho dostavbě předsíně s kaplí ke **kostelu sv. Bartoloměje** v letech 1912-1913 nakonec nedošlo k náhradě cenného kostela větším chrámem.

Již o něco dříve bylo po jižní a západní straně historického jádra v **Pardubicích** likvidováno vodní opevnění a došlo k výrazné urbanistické regulaci prostoru se vznikem nového zalomeného náměstí. To pak bylo v letech 1906-1909 do jisté míry opticky předěleno výstavbou secesního **divadla** podle návrhu pražského architekta a profesora **Antonína Balšánka** (1865-1921). Podobně jako u Obecního domu v Praze (projektoval s O. Polívkou v letech 1905-1911) tu vytvořil působivou stavbu se souměrným vstupním průčelím, prakticky oproštěnou od historizujícího dekorativismu, za nějž býval později jako pedagog na Vysoké škole technické mladými architekty kritizován.

Secesi v osobité směsi s folklórem reprezentuje **vila čp. 27** ve Fibichově ulici v **Chrudimi** z roku 1907, již tu zakladatel moderní české architektury J. Kotěra (1871-1923) zanechal doklad svého úsilí o hledání nového výrazu.

Ještě dále pokročili v tomto hledání jeho žáci a na území kraje, konkrétně Pardubicka, se soustředilo hned několik významných, vpravdě průkopnických realizací: v letech 1911-1912 byl podle návrhu Josefa Gočára postaven **léčebný dům v Bohdanči**, jeden z nejhodnotnějších příkladů českého kubismu, současně stavěl architekt O. Novotný, pracující na cestě k téměř bezozdobné architektuře s rezným zdívkem a pádnou kompozicí hmot, **sokolovnu a Zemánkuv dům v Holicích** a v letech 1921-1923 bylo postaveno v **Pardubicích krematorium** podle návrhu P. Janáka, jehož plastické, hutné článkování, silně podtržené barvou, ještě vychází

z abstrahovaného národního ornamentu.

Neoklasicistní směr moderní architektury ve 20. letech 20. století reprezentují v **Pardubicích** např. budovy **sokolovny** z roku 1923 (Šantrůček a Mendl), **ředitelství pošt a telegrafu** (1923), **vyšší státní reálné školy** z let 1925-29 a **nájemního domu s pasáží č. p. 60** (1925) od *L. Machoně* (poslední ještě ovlivněný národním slohem) a konečně **průmyslového muzea** z roku 1931 od *K. Řepy*. Tento architekt pak ve 30. letech vytvořil v Pardubicích i několik ryze funkcionalistických staveb, např. **Obchodní dům firmy Kolařík** (1935), **dům Rolnického družstva** (1938) a **Poštovní a telegrafní úřad**. V téže době vznikl (opět na Zeleném předměstí) typický **obchodní dům firmy Baťa** od *F. L. Gahury*.

Již zmiňovaní architekti *A. Mendl* a *V. Šantrůček* z Prahy navrhli také rozměrný objekt divadla, tzv. **Tylova domu v Poličce** z let 1924-1929. Divadlo je pozoruhodnou tradiční stavbou ve stylu klasicizujícího rondokubismu a v tomto stylu vznikly o něco dříve, v letech 1923-1924, jižně od historického jádra Poličky i celé **obytné okrsky** jednotně projektovaných nájemních domů od architekta *V. Flégla* z Prahy.

V roce 1931 vznikla na již zmiňovaném novém náměstí v **Pardubicích** při historickém jádru mohutná budova funkcionalistického **hotelu Grand** s kinem, společenským sálem a restauracemi podle návrhu *Josefa Gočára* (1880-1945), jedné z vůdčích osobností české moderní architektury a urbanismu, profesora Akademie výtvarných umění. Hotel patří svým střízlivým útvarem k realizacím ovlivňovaným již od 20. let v Gočárově tvorbě holandskou architekturou Dudokova směru. Prostorový účín sálu parabolického průřezu byl bohužel potlačen vestavbami při poslední adaptaci, která zásadně změnila účel celé stavby. Gočár prošel i obdobím posecesního dekorativismu a obloučkového stylu, jež v Pardubicích reprezentují **Winternitzovy automatické mlýny** z let 1909-1911. V roce 2023 byla ukončena rozsáhlá obnova celého areálu, která jej adaptovala pro výstavní a vzdělávací účely. Areál byl doplněn o nový objekt Centrálních polytechnických dílen a galerie od *J. Šěpký*.

Z další meziválečné architektury jmenujme např. **divadlo v Ústí nad Orlicí** od *K. Roškota* s expresivně tvarovanými, v podstatě však funkcionalistickými hmotami, dokončené v roce 1937. Z produkce funkcionalistických **víl** jmenujme alespoň **čp. 483** na Horním Předměstí v **Poličce** od architekta *B. Šmída*, pracující s kontrastem hmot omítaných a provedených v režném zdivu. Několik zajímavějších staveb proměňujícího se meziválečného stylu vzniklo i na předměstí v **Litomyšli**, jmenujme z nich alespoň tradicionalistickou budovu **gymnázia** s výzdobou ve **stylu art déco** z let 1922-1923 od *A. Ausobského*.

Specifickou památkou vojenské architektury jsou **betonové pevnosti**, součásti československé obranné soustavy proti předpokládanému útoku ze strany Německa, budované ve 2. polovině 30. let 20. století na **Králicku**. Zde se nachází nejzachovalejší dělostřelecká tvrz v ČR – **Bouda**.

Jednou z mála skutečně hodnotných architektonických realizací z období socialismu je pozdně funkcionalistická budova nového **pardubického nádraží s hotelem**, dokončená v roce 1958 podle projektu *K. Řepy*, *K. Kalvody* a *J. Dandy*.

Příloha č. 2:

Národní kulturní památky a památkově chráněná území v Pardubickém kraji

Světové dědictví UNESCO:

- 1999 Zámek Litomyšl
- 2019 Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladruzech nad Labem

Národní kulturní památky:

- 1962 Zámek v Litomyšli
- 1978 Pietní území Zámeček v Pardubičkách
Pietní území Ležáky
- 2002 Zámek Slatiňany
Zřícenina hradu Kunětická hora
Kmenové chovné stádo starokladrubského koně
Hřebčín Kladruhy nad Labem
- 2008 Radnice v Poličce
- 2010 Zámek s opevněním v Pardubicích
Krematorium v Pardubicích
Kostel sv. Bartoloměje v Kočí u Chrudimi
Kostel sv. Jakuba Většího v Poličce s rodnou světničkou Bohuslava Martinů
- 2014 Winternitzovy automatické mlýny v Pardubicích
Usedlost č. p. 16 v Telecí
Usedlost č. p. 171 v Čisté u Litomyšle
- 2017 Městské divadlo v Ústí nad Orlicí
- 2018 Poutní areál s kostelem Panny Marie Pomocné a jezuitskou rezidencí na Chlumku u Luže
Poutní areál s kostelem Povýšení svatého Kříže na hoře Kalvárie v Jaroměřicích
Poutní areál Hora Matky Boží u Králík (Dolní Hedeč) s kostelem Nanebevzetí Panny Marie
- 2019 Zámeček v Pardubičkách – Larischova vila
- 2026 *Zámek Moravská Třebová*

Městské památkové rezervace:

- 1964 Pardubice
- 1965 Litomyšl
- 1980 Moravská Třebová

Vesnická památková rezervace:

- 1995 Hlinsko – Betlém

Archeologická památková rezervace:

- 1965 České Lhotice

Městské památkové zóny:

- 1990 Bystré
Dašice
Heřmanův Městec
Chrast
Chrudim
Jablonné nad Orlicí
Jevíčko
Králíky
Lanškroun
Letohrad
Luže
Polička
Předhradí

Svitavy
Ústí nad Orlicí
Vysoké Mýto
1995 Brandýs nad Orlicí
Česká Třebová
Žamberk

Vesnické památkové zóny:

1995 Svobodné Hamry
2005 Telecí
Vysoká

Krajinné památkové zóny:

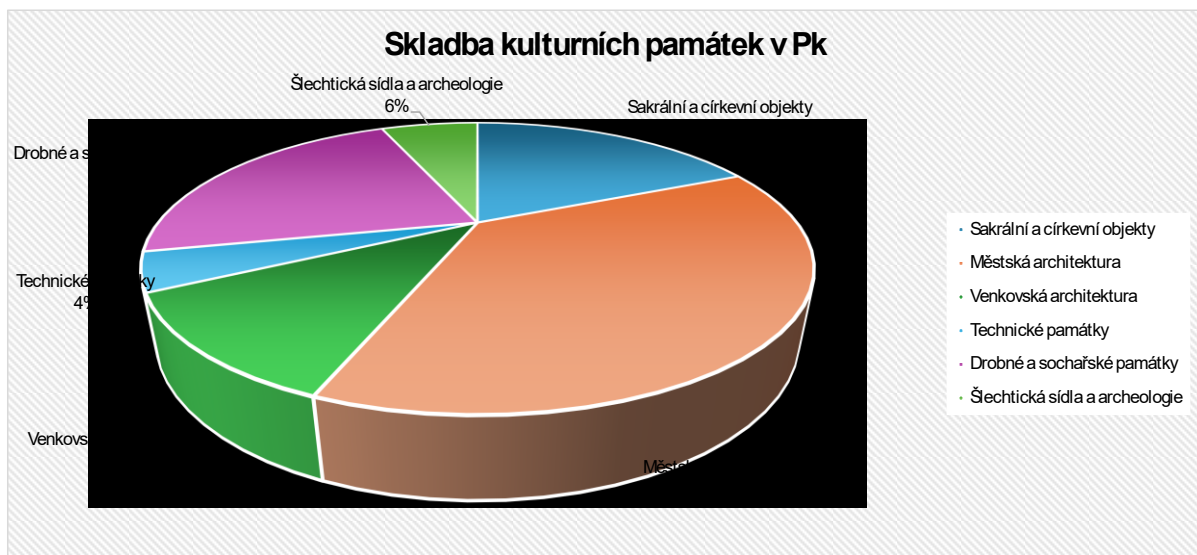
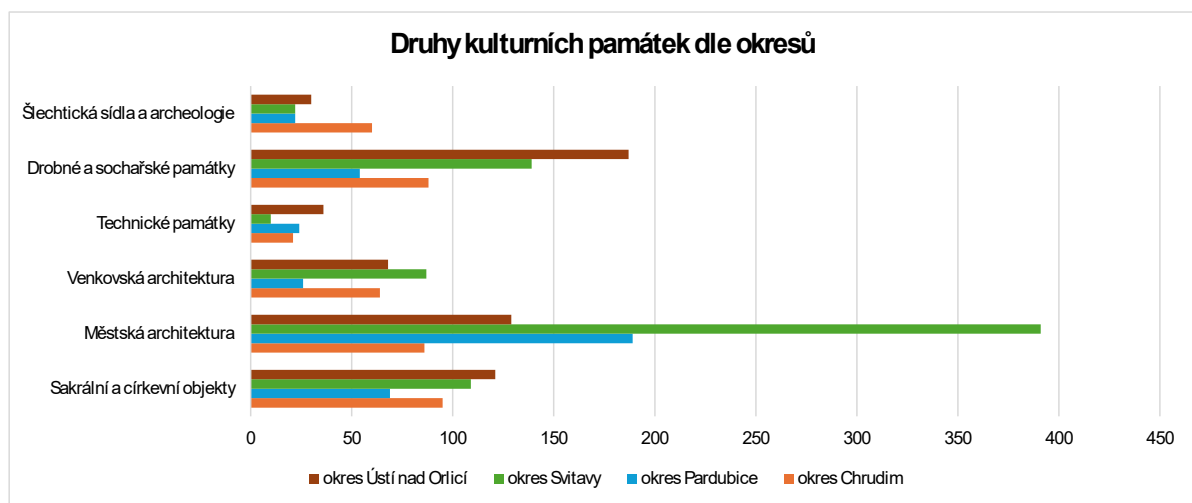
1996 Slatiňansko-Slavicko
2015 Kladrubské Polabí

Památková ochranná pásma:

1984 Ochranné pásmo městské památkové rezervace Pardubice
Ochranné pásmo NKP pietního území "Zámeček" v Pardubicích
Ochranné pásmo NKP "Památník Josefa Hybeše" v Dašicích
Ochranné pásmo státního hradu Kunětická hora
1986 Ochranné pásmo kolem hradeb v Poličce
1987 Ochranné pásmo městské památkové rezervace Litomyšl
Ochranné pásmo městské památkové rezervace Moravská Třebová
1994 Ochranné pásmo pro soubor historických lidových staveb Betlém – Hlinsko
1995 Ochranné pásmo pro Soubor lidových staveb Vysočina
1996 Ochranné pásmo nemovité kulturní památky hradu Rychmburk v Předhradí
Ochranné pásmo nemovité kulturní památky, kostela sv. Bartoloměje v obci Kočí
Ochranné pásmo nemovité kulturní památky, zámku čp. 1 v Chroustovicích
Ochranné pásmo nemovité kulturní památky zámku čp. 1 v Nových Hradech
Ochranné pásmo nemovité kulturní památky, zříceniny hradu Košumberk v Luži
Ochranné pásmo nemovité kulturní památky zříceniny hradu Lichnice v Podhradí
1997 Ochranné pásmo nemovité kulturní památky pietní území Ležáky
2018 Ochranné pásmo kaple sv. Kateřiny (Česká Třebová)
2020 Ochranné pásmo národní kulturní památky Hřebčín v Kladrubech nad Labem

Příloha č. 3:
Druhy nemovitých kulturních památek v Pardubickém kraji

druhy památek	okres				Celkem Pk
	Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	
Sakrální a církevní objekty	95	69	109	121	394
Městská architektura	86	189	391	129	795
Venkovská architektura	64	26	87	68	245
Technické památky	21	24	10	36	91
Drobné a sochařské památky	88	54	139	187	468
Šlechtická sídla a archeologie	60	22	22	30	134
CELKEM	414	384	758	571	2127

Příloha č. 4:

Platné právní normy v oblasti památkové péče na území Pardubického kraje

Zákony, vyhlášky a mezinárodní úmluvy

- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška MK ČSR č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči
- Vyhláška MK ČR č. 187/2007 Sb., kterou se stanoví obsah a náležitosti plánu území s archeologickými nálezy
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 13/2005 Sb. m. s., o sjednání Evropské úmluvy o krajině
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 99/2000 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidované)
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 73/2000 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 71/2007 Sb. m. s., o sjednání Druhého protokolu k Haagské úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu z roku 1954
- Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 15/1980 Sb., o Úmluvě o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků

Normy vztahující se k památkám Světového dědictví UNESCO v Pardubickém kraji

- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 159/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví
- Zámek Litomyšl - světové dědictví UNESCO č. 23COM VIII.C.1, Report of the 23rd Session of the Committee, Marakesh, Maroko, 2.12.1999
- Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem - světové dědictví UNESCO č. 43COM 8B.27, Report of the 43rd Session of the Committee, Baku, Azerbajdžán, 6.7.2019

Normy vztahující se k národním kulturním památkám

- Nařízení vlády č. 262/1995 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ze dne 16.08.1995
- Nařízení vlády č. 171/1998 Sb., o vymezení některých národních kulturních památek a o změně a doplnění některých právních předpisů, ze dne 03.06.1998
- Nařízení vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ze dne 16.06.1999
- Nařízení vlády č. 132/2001 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ze dne 28.03.2001
- Nařízení vlády č. 170/2008 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ze dne 28.04.2008
- Nařízení vlády č. 50/2010 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ze dne 08.02.2010
- Nařízení vlády č. 106/2014 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ze dne 28.05.2014
- Nařízení vlády č. 69/2017 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ze dne 20.02.2017

- Nařízení vlády č. 23/2018 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ze dne 31.01.2018
- Nařízení vlády č. 289/2019 Sb., o prohlášení některých kulturních památek symbolizujících úsilí a boj za svobodu a demokracii na území České republiky za národní kulturní památku, ze dne 30.10.2019
- Nařízení vlády č. 430/2020 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v oblasti prohlašování některých kulturních památek za národní kulturní památky, ze dne 12.10.2020

Normy vztahující se k památkovým rezervacím a k památkovým zónám

- Výnos Ministerstva kultury ČSR č. j. 13 603/80, o prohlášení historického jádra města Moravská Třebová za památkovou rezervaci, ze dne 29.07.1980
- Výnos Ministerstva kultury ČSR č. j. 16 417/87, o prohlášení historických jader měst a archeologických lokalit za památkové rezervace, ze dne 21.12.1987
- Vyhláška Východočeského KNV, o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje, ze dne 17.10.1990
- Vyhláška MK ČR č. 249/1995 Sb., o prohlášení území historických jader vybraných obcí a jejich částí za památkové zóny, ze dne 22.09.1995
- Vyhláška MK ČR č. 250/1995 Sb., o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny, ze dne 22.09.1995
- Nařízení vlády č. 127/1995 Sb., o prohlášení území ucelených částí vybraných měst a obcí s dochovanými soubory lidové architektury za památkové rezervace, ze dne 24.05.1995
- Vyhláška MK ČR č. 208/1996 Sb., o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny, ze dne 1. 7. 1996
- Vyhláška MK ČR č. 413/2004 Sb., o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných obcích a jejich částech za památkové zóny a určení podmínek pro jejich ochranu, ze dne 24.06.2004
- Opatření obecné povahy č. 1/2015, o prohlášení části krajinného celku – území Kladrubského Polabí za památkovou zónu, ze dne 25.11.2015.
- Vyhláška MK ČR č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón.

Příloha č. 5:
Dotace Pardubického kraje v oblasti památkové péče v letech 2016 – 2024

v tis. Kč

Podprogram 3 - podpora památkové péče dle zaměření

části podprogramu	roky								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
A - stavební obnova KP	5 360	9 435	9 290	9 448	5 620	6 090	7 855	8 875	14 930
B - restaurování KP	2 785	3 450	3 575	2 735	1 690	2 640	2 570	3 200	5 508
C - drobné objekty	355	1 315	1 290	1 690	150	875	1 150	1 240	1 110
CELKEM	8 500	14 200	14 155	13 873	7 460	9 605	11 575	13 315	21 548

Podprogram 3 - podpora památkové péče dle příjemců

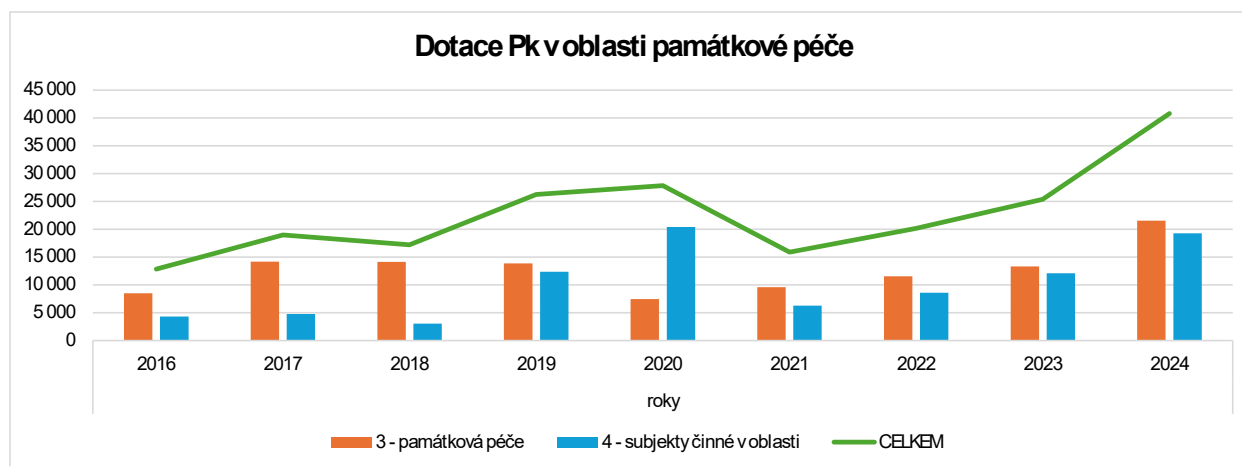
příjemci	roky								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
církev	4 420	8 390	7 190	7 105	5 155	5 760	5 960	5 980	10 913
obce	2 465	3 705	4 255	4 458	0	2 555	3 600	4 260	7 435
fyzické osoby	1 065	1 805	2 180	1 680	1 705	740	1 425	1 825	2 470
ostatní	550	300	530	630	600	550	590	1 250	730
CELKEM	8 500	14 200	14 155	13 873	7 460	9 605	11 575	13 315	21 548

Podprogram 4 - podpora subjektů činných v oblasti kultury a památkové péče dle příjemců

příjemci	roky								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
církev	1 933	2 812	1 891	5 140	4 400	905	2 308	5 083	4 325
obce	300	785	320	1 855	2 760	1 540	1 090	1 689	3 540
fyzické osoby	100	200	150	300	40	200	0	0	1 135
ostatní	2 020	1 000	700	5 090	13 200	3 660	5 220	5 330	10 270
CELKEM	4 353	4 797	3 061	12 385	20 400	6 305	8 618	12 102	19 270

Celkem dotace Pk v oblasti památkové péče

podprogram	roky								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
3 - památková péče	8 500	14 200	14 155	13 873	7 460	9 605	11 575	13 315	21 548
4 - subjekty činné v oblasti	4 353	4 797	3 061	12 385	20 400	6 305	8 618	12 102	19 270
CELKEM	12 853	18 997	17 216	26 258	27 860	15 910	20 193	25 417	40 818

Příloha č. 6:**Dotační programy měst v Pardubickém kraji na podporu památkové péče**

Město	Přibližná roční alokace	Podporované subjekty
Vysoké Mýto	300 tis. Kč	kulturní památky a objekty v městské památkové zóně
Letohrad	100 tis. Kč	kulturní památky, objekty v městské památkové zóně i mimo zónu
Žamberk	600 tis. Kč	kulturní památky a objekty v městské památkové zóně
Králíky	200 tis. Kč	kulturní památky a objekty v městské památkové zóně
Svitavy	500 tis. Kč	kulturní památky a objekty v městské památkové zóně
Chrudim	800 tis. Kč	objekty v městské památkové zóně
Chrast	program se nově připravuje pro rok 2026	
Ústí nad Orlicí	250 tis. Kč	objekty v městské památkové zóně
Litomyšl	400 tis. Kč	kulturní památky a objekty v městské památkové rezervaci
Lanškroun	400 tis. Kč	kulturní památky a objekty v městské památkové rezervaci
Česká Třebová	200 tis. Kč	kulturní památky a objekty v městské památkové rezervaci
CELKEM	3 750 tis. Kč	xxx

Data k 30.06.2025 zjištěná průzkumem obcí, na jejichž území se nachází památkové zóny či rezervace.

Schváleno usnesením Rady Pk dne 24.11.2025, číslo R/697/25.